

❖ شرح روش

مفصل ران از کنار هم قرار گرفتن دو استخوان بوجود می‌آید. در قسمت بالا حفره استابولوم قرار دارد که قسمتی از لگن خاصره است. این حفره به شکل تقریبی یک نیمکره است. در داخل حفره استابولوم سر استخوان ران قرار گرفته است. سر استخوان ران بالاترین قسمت استخوان ران است که به شکل گرد و کروی است.

تعویض مفصل لگن از اعمال جراحی ارتوپدی است که هدف عمده آن از بین بردن درد در مفصل ران در ناحیه لگن است. این عمل جراحی در بیماران انجام می‌شود که به علل مختلف دچار آسیب و تخریب شدید و غیر قابل برگشت مفصل شده‌اند. تعویض مفصل لگن به این معنا است که این مفصل خارج شده و مفصل مصنوعی به جای آن کار گذاشته می‌شود. این مفاصل مصنوعی معمولاً دو قسمت دارند. یک قسمت به شکل کاسه که جایگزین حفره استابولوم یا حفره لگنی شده و از جنس پلی اتیلن (نوع خاصی از پلاستیک) است و قسمت دیگر که تماماً فلزی است و جایگزین سر استخوان ران است. این سر مصنوعی فلزی معمولاً از طریق یک دسته فلزی که به آن متصل است به استخوان ران متصل می‌شود.

❖ علل آسیب مفصل ران

- شایع ترین علت خراب شدن مفصل ران آرتروز یا ساییدگی مفصل است. مهمترین علل ساییدگی مفصل ران عبارتند از:
- ✓ سیاه شدن یا نکروز سر استخوان ران که معمولاً در کسانی ایجاد می‌شود که از داروهای موسوم به کورتون استفاده می‌کنند.
- ✓ نوعی تغییر شکل حفره استابولوم

✓ در رفتگی مادرزادی مفصل ران

- ✓ بد جوش خوردن شکستگی‌های استابولوم
- ✓ ابتلا به بعضی انواع روماتیسم مانند آرتریت روماتوئید

❖ دلایل انجام

- ✓ احساس درد در ناحیه لگن در شب
- ✓ عدم تسکین درد از طریق سایر روش‌های درمان
- ✓ احساس دردی که مانع از انجام فعالیت‌های روزانه می‌شود
- مانند حمام کردن ، غذا درست کردن ، انجام کارهای خانه و پیاده روی.
- ✓ اگر هنگام راه رفتن نیاز به واکر یا عصا احساس شود.
- ✓ شکستگی یا ترک خوردگی استخوان لگن. افراد مسن بیشتر به این دلیل این عمل را انجام می‌دهند.
- ✓ وجود غده یا تومور در مفصل لگن

❖ عوارض احتمالی

به دنبال تعویض مفصل ران عوارض زیر ممکن است در فرد بروز نماید:

- ✓ مرگ در اثر عمل جراحی تعویض مفصل ران
- ✓ آسیب عصبی در جراحی تعویض مفصل ران
- ✓ نابرابری طول اندام بعد از جراحی
- ✓ در رفتگی سر استخوان ران بعد از جراحی
- ✓ عفونت پس از عمل جراحی
- شکستگی در اطراف پروتز در تعویض مفصل ران

❖ روش انجام

در حین عمل جراحی پزشک معالج با استفاده از رنده‌های مخصوصی داخل حفره استابولوم را می تراشد. با این کار غضروف‌های باقیمانده و استخوان‌های اضافه از درون حفره خارج شده و شکل آن کاملاً بصورت یک نیمکره کامل در می‌آید. در قسمت ران هم پزشک معالج سر استخوان ران را از بدن خارج می‌کند. بین سر استخوان ران و تنه استخوان ران یک قسمت نازک‌تر به نام گردن استخوان ران وجود دارد. در حین جراحی تعویض مفصل ران، گردن استخوان ران با استفاده از اره‌های ارتوپدی خاصی بریده شده و سپس سر استخوان ران خارج می‌گردد.

در مرحله بعد پزشک جراح ارتوپد در داخل حفره تراشیده شده استابولوم یک کاسه فلزی و یا پلاستیکی قرار داده و بر روی باقیمانده گردن استخوان ران یک سر فلزی را قرار می‌دهد و این دو را در درون هم جای می‌دهد تا مانند یک مفصل حرکت کنند و به این طریق مفصل مصنوعی لگن در محل خود جای می‌گیرد.

❖ فعالیت

- ✓ از انجام ورزش‌های شدید بدنی اجتناب کنید.
- ✓ خم کردن شدید مفصل ممکن است موجب در رفتن مفصل شود پس باید از این کار اجتناب کرد.
- ✓ معمولاً بعد از جراحی، در صورت اجازه پزشک می‌توانید با واکر یا عصای زیر بغل راه بروید ولی تا چند هفته برای انجام کارهای روزمره به کمک نیاز دارید که باید در برنامه ریزی قبل از جراحی به این نکته توجه داشت.
- ✓ در هنگام نشستن نباید پاهای خود را روی یکدیگر بیندازید چون احتمال دارد با این کار مفصل ران در برود.
- ✓ پای عمل شده نباید به طرف داخل خم شود.
- ✓ از مسافرت‌های طولانی خودداری نمایید.
- ✓ حداقل ۳ تا ۶ ماه طول می‌کشد تا پزشک اجازه دهد از پله بالا و پایین بروید.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ در فواصل منظم و مشخص شده توسط پزشک جهت ادامه درمان
- ✓ کوتاهی اندام، چرخش داخلی یا خارجی، درد شدید لگن و عدم توانایی حرکت در اندام ممکن است دال بر در رفتگی پروتز باشد و در صورت بروز مشکل
- ✓ درد شدید در اندام‌های صدمه دیده که با ضد دردهای معمولی تسکین نیابد.
- ✓ گزگز و مور مور انتهای اندام مبتلا
- ✓ سردی، رنگ پریدگی و یا کبودی انگشتان در انتهای عضو
- ✓ درد و قرمزی در محل زخم
- ✓ ترشح چرکی از زخم
- ✓ تب و لرز
- ✓ بی‌اشتهایی

❖ رژیم غذایی و تغذیه

- ✓ برای تسریع التیام بافت نرم و استخوان، رژیم غذایی پرپروتئین و پرکالری استفاده کنید.
- ✓ جهت پیشگیری از یبوست از رژیم پرفیبر (میوه‌ها و سبزیجات) حاوی سبوس و مایعات فراوان استفاده کنید.
- ✓ صرف سبزیجات و مرکبات و آب میوه‌های تازه حاوی ویتامین ث (C)، می‌تواند به بهبود سریع‌تر زخم کمک کند.
- ✓ از مصرف موادی که موجب دفع کلسیم از ادرار می‌شود مانند مواد کافئین دار (قهوه و نوشابه)، مشروبات الکلی، گوشت قرمز خودداری نمایید.

❖ مراقبت

- به دنبال تعویض مفصل ران اقدامات مراقبتی زیر را جهت بهبود سریع تر رعایت نمائید:
- ✓ همیشه یک بالشت کمی سفت داشته باشید تا روی صندلی ماشین یا مبل یا صندلی بگذارید به‌طوری‌که زانوهای شما پایین‌تر از سطح مفصل لگن قرار بگیرد.

تهیه و تنظیم:

گروه آموزشی به بیمار و ارتقای سلامت بیمارستان مهراد